

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

κοινωνία, η, ουσ. [<αρχ. κοινωνία], η κοινωνία. **1.** σύνολο ανθρώπων που συμβιώνουν σε ένα τόπο και δημιουργούν έναν τρόπο ζωής και σκέψης, οι θεσμοί που διέπουν την καθημερινή δραστηριότητα και αντίληψη ενός λαού ή ενός συγκεκριμένου πληθυσμού: «όλη η κοινωνία τον καταδίκασε για τις πράξεις του || η κρητική κοινωνία έχει δικούς της νόμους». (Λαϊκό τραγούδι: **κοινωνία άδικη, εσύ μου 'χεις γκρεμίσει όλα μου τα όνειρα και σε κατηγορώ**). **2.** (γενικά) ο κόσμος. (Λαϊκό τραγούδι: **γι' αυτό στα ίσια θα στο πω, δεν κάνουμε μαζί χωριό και για την κοινωνία**). **3.** ο εκτός φυλακής κόσμος: «μόλις βγω πάλι στην κοινωνία, θα γίνω άλλος άνθρωπος». (Ακολουθούν 26 φρ.)·

- ανεβαίνω τα σκαλιά της κοινωνίας, βλ. λ. [σκαλί](#)·

- απόβλητο της κοινωνίας, βλ. λ. [απόβλητο](#)·

- απόβρασμα της κοινωνίας, βλ. λ. [απόβρασμα](#)·

- βγαίνω στην κοινωνία, **α.** αρχίζω τη βιοπάλη για να κερδίσω τη ζωή μου: «μικρός μικρός βγήκε στην κοινωνία για να κερδίσει το ψωμί του». **β.** αποφυλακίζομαι: «κοίταξε να βάλεις μυαλό, τώρα που βγαίνεις πάλι στην κοινωνία»·

- γαμώ την κοινωνία μου! έκφραση αγανακτισμένου ή εκνευρισμένου ανθρώπου. Συνήθως η φρ. ξανακλείνει με το ρ. γαμώ: «γαμώ την κοινωνία μου, γαμώ, όλα τα στραβά σε μένα θα τύχουν!». Για συνών. βλ. φρ. γαμώ τα καντήλια μου! λ. γαμώ·

- γαμώ την κοινωνία σου! ή σου γαμώ την κοινωνία! **α.** επιθετική έκφραση εναντίον κάποιου που είναι ενοχλητικός, που μας δημιουργεί προβλήματα: «γιατί, γαμώ την κοινωνία σου, δεν απαντάς όταν σε φωνάζω! || σου γαμώ την κοινωνία αν δεν απαντήσεις άλλη φορά όταν σε φωνάζω!». **β.** εκστομίζεται και ως βρισιά. Η φρ. πιο αραιά από ότι η αμέσως πιο πάνω, κλείνει πάλι με το γαμώ. Για συνών. βλ. φρ. γαμώ τα καντήλια σου! ή σου γαμώ τα καντήλια! λ. γαμώ·

- δεν έχω μούτρα να βγω στην κοινωνία, βλ. λ. [μούτρο](#)·

- δουλεύει όλη την κοινωνία, βλ. φρ. δουλεύει όλο τον κόσμο, λ. κόσμος·

- έγινε ρεζίλι της κοινωνίας, βλ. λ. [ρεζίλι](#)·

- έγινε ρεντίκολο της κοινωνίας, βλ. λ. [ρεντίκολο](#)·

- έρχομαι εις γάμου κοινωνία(ν), βλ. λ. [γάμος](#)·

- έχω πρόσωπο στην κοινωνία, βλ. λ. πρόσωπο·

- η Αγία Κοινωνία, βλ. φρ. η Θεία Κοινωνία·

- η Θεία Κοινωνία, η μετάληψη των πιστών μετά από νηστεία και εξομολόγηση: «κάθε χρόνο τις μέρες πριν απ' το Πάσχα νηστεύω κι έπειτα λαμβάνω τη Θεία Κοινωνία»·

- η Θεία Μετάληψη, βλ. φρ. η Θεία Κοινωνία·

- η καλή κοινωνία, **α.** η αριστοκρατία, η πλουτοκρατία: «όταν δίνει δεξίωση ο τάδε, μαζεύει την καλή κοινωνία της πόλης μας». **β.** λέγεται και με ειρωνική διάθεση για το σύνολο των παράνομων μιας περιοχής ή ενός τόπου. Συνήθως και στις δυο περιπτώσεις, της φρ. προτάσσεται το όλη·

- η υψηλή κοινωνία, βλ. φρ. η καλή κοινωνία·

- **κακούργα κοινωνία!**(κεωνία!), έκφραση που χαρακτηρίζει αρνητικά ή περιφρονητικά την κοινωνία, ή άποψη μεταξύ αστείου και σοβαρού πως για όλα τα δεινά του ανθρώπου φταίει το κοινωνικό σύνολο. (Λαϊκό τραγούδι: *μα ούτε μάτια εδάκρυσαν ούτε καρδιές εράγισαν, άραγε ποιος να 'ναι αιτία, αχ κακούργα κοινωνία*).
- **καλή κοινωνία!** **α.** ευχή δεσμοφύλακα σε αποφυλακιζόμενο, να ζήσει τίμια ζωή. **β.** ευχή σε άτομο που πάει να μεταλάβει.
- **κατακάθι της κοινωνίας**, βλ. λ. [κατακάθι](#).
- **κατεβαίνω τα σκαλιά της κοινωνίας**, βλ. λ. [σκαλί](#).
- **κλειστή κοινωνία**, που δέχεται πολύ δύσκολα νέα μέλη στους κόλπους της: «οι μικρές πόλεις, προπολεμικά, είχαν κλειστές κοινωνίες και δεν μπορούσε κανείς να μπει εύκολα σ' αυτές».
- **κοροϊδεύει την κοινωνία**, βλ. φρ. *κοροϊδεύει τον κόσμο*, λ. *κόσμος*.
- **τον έκανε ρεζίλι της κοινωνίας**, βλ. λ. [ρεζίλι](#).
- **τον έκανε ρεντίκολο της κοινωνίας**, βλ. λ. [ρεντίκολο](#).
- **του γαμώ την κοινωνία**, **α.** τον καταξεφτιλίζω, τον καταντροπιάζω: «τον βρήκε έξω απ' το καφενείο και του γάμησε την κοινωνία μπροστά στον κόσμο». **β.** τον τιμωρώ σκληρά, τον δέρνω άγρια και, κατ' επέκταση, τον κατανικώ: «τον κάλεσε ο διευθυντής του στο γραφείο και του γάμησε την κοινωνία || τον έπιασε στα χέρια του και του γάμησε την κοινωνία». **γ.** εκστομίζεται και ως βρισιά. Για συνών. βλ. φρ. *του γαμώ τα καντήλια*, λ. *γαμώ*.

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας